

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Kotoutujien tarpeet ja taustat ovat yksilöllisiä, eikä kaikkien ensisijainen tavoite ole (eikä voikaan olla) kotoutumiskoulutuksen alussa työllistyminen. Osa kotoutumiskoulutukseen osallistuvista tarvitsee kielen, lukutaidon sekä esim. digitaitojen vahvistamista ennen työelämään siirtymistä. Kotoutujille pitäisi olla mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa yksilöllisiä, monimuotoisia koulutuspolkuja, jotta kaikille voidaan tarjota myös riittävät taidot toimia arjessa ja osallistua yhteiskuntaan. Nämä luovat riittävät edellytykset työllistymiselle ja työn tekemiselle.

Perusopetuksen ikärajaus on luonteeltaan syrjivä, jos se rajataan koskemaan alle 30-vuotiaita. Yli 30-vuotiaat kotoutujat tarvitsevat näkemyksemme mukaan usein kotoutumiskoulutuksen tai lukutaitokoulutuksen tavoitteita laajempaa perustaitojen vahvistamista, mitä aikuisten perusopetus tarjoaa. Ikärajaus voi pahimmillaan aiheuttaa työelämästä syrjäytymistä.

Esitämme, että kotoutumiskoulutuksen tavoite olisi laajempi ja sitä ei nähtäisi vain työvoimapolitiittisena kysymyksenä. Lisäksi esitämme, että perusopetuksen ikärajaus poistettaisiin lakiesityksestä. Lisäksi esitämme, että vapaan sivistystyön lainsäädännössä säilytetään vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävä maahan muuttaneiden ihmisten koulutuksessa.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Lakiesityksessä ehdotetut säästöt vaarantavat monen vapaan sivistystyön toimijan toimintaedellytyksiä ja säästöjen vaikutukset vähentävät mahdollisesti myös alueellisesti tasavaroista koulutuksen saavutettavuutta.

Esitämme, että esitykseen tulee riittävän pitkä siirtymäaika, jotta oppilaitoksien toiminnan sopeuttaminen mahdollistuu ja jotta jokainen jo aloittanut opiskelija saisi suoritettua opinnot valmiiksi tutussa oppilaitoksessa.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Kotoutumista ei pitäisi ajatella pelkästään työvoimapolitiittisena kysymyksenä, koska jokainen kotoutuja saapuu Suomeen erilaisilla taustoilla ja erilaisista ympäristöistä. Suuri osa heistä ja heidän perheistään tarvitsee tuekseen kokonaistilanteen huomioivan laaja-alaisen prosessin.

Kanneljärven Opiston kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen liittyvien kokemusten perusteella esitämme, että

- kotoutumisen tavoitteet pitävät jatkossakin sisällään ainakin kielitaidon, perustaidot (myös digitaidot), yhteiskuntavalmiudet ja aktiivisen toimijuuden yhteiskunnassa

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Uudistetun kotoutumislain voimaantulon jälkeen alueen työllisyyspalveluiden on ollut vaikea löytää kaikille kotoutumissuunnitelman omaaville sopivia koulutuspaikkoja. Vapaan sivistystyön oppilaitoksena voimme nopeuttaa asiakkaiden pääsemistä itselleen sopivaan koulutukseen.

Esitämme, että

- kansanopistojen tarjoama kotoutumiskoulutus säilyy osana kotoutumisen palvelukokonaisuutta alkuvaiheen jälkeen
- kotoutumissuunnitelmaan voidaan jatkossakin sisällyttää omaehtoisia koulutuksia (kieli-, lukutaito- ja perustaitokoulutuksia).

Muut huomiot

Alueellamme olisi tarvetta kansanopistomme järjestämälle kotoutumiskoulutukselle enemmän kuin voimme järjestää, kun huomioimme ennakoivasti lakiesityksen esittämät rahoituksen säästöt sekä suunnitellun lakimuutoksen koskien vapaan sivistystyön tehtävää kotoutumiskoulutuksen järjestäjänä. Jos nyt lausuttava lakiesitys toteutuu, se tarkoittaa tämän hetken arvion perusteella henkilöstövähennyksiä oppilaitoksessamme.

Kanneljärven Opisto oli yksi niistä oppilaitoksista, joka pystyi järjestämään koulutusta hyvin nopealla aikataululla aikaisemman maahanmuuttaja-aallon aikana. Samoin Ukrainasta saapuneille olemme voineet tarjota erilaisia koulutuspolkuja joustavasti heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

Kansanopistojen kotoutumiskoulutuksen on tutkimuksissa osoitettu olevan vaikuttavaa. Kielitaidon on osoitettu kohenevan, työelämävalmiuksien vahvistuneen ja opiskelijoiden integroituneen paremmin yhteiskuntaan.

Koulutusvaihtoehtojen supistuminen ja sisältöjen kaventuminen lisää syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden riskiä, heikentää yhteiskunnallista vakautta ja turvallisuutta. Alueellinen saavutettavuus vähenee ja tämä kasvattaa paineita järjestää koulutusta kaupunkikeskuksissa.

Miettunen Susanna
Kanneljärven Kansanopiston Kannatusyhdistys r.y.